



Георги Карасимеонов (Ред.)

БАРОМЕТЪР

Политическите партии в България

Година 13, брой 4
Октомври - Декември 2013

- Политическата ситуация в страната продължава да бъде напрегната. Диалогът между управляващи и опозиция е все така изострен и конфронтационен. Въпреки това правителството успя да устои на протестната вълна и на този етап укрепи своите позиции. Затихването на протестите доведоха до постепенна нормализация на обстановката в страната.
- ГЕРБ продължава да губи обществена подкрепа. Непоследователните действия на партията като опозиция водят до отдръпване на гласоподаватели от нея. Предизвикателство пред партията е дали ще успее да запази целостта на парламентарната си група след като един депутат я напусна.
- Протестите доведоха до консолидация на електората на БСП. В момента според проучванията партията е първа политическа сила, макар и с малка преднина пред ГЕРБ. Въпреки вътрешнопартийните критики към Станишев от различни групи в партията, загубили позиции през последните години, ръководството на БСП и нейната парламентарна група стоят твърдо зад своя лидер.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Политическата ситуация.....	2
2. Състояние и развитие на партийната система.....	5
2.1. Тенденции в парламентарно представените политически партии.....	5
2.1.1. ГЕРБ.....	5
2.1.2. БСП.....	6
2.1.3. ДПС.....	7
2.1.4. „Атака“.....	8
2.2. Извънпарламентарни партии.....	9
2.2.1. Реформаторски блок.....	9
3. Общественото мнение.....	10
4. Основни изводи и прогнози.....	11

1. Политическата ситуация

Политическата ситуация през последните месеци на 2013 г. продължи да бъде напрегната. В края на октомври затихналите протести отново ескалираха. Повод за това стана решението на Конституционния съд, че Делян Пеевски ще продължи да бъде народен представител. Няколко студенти окупираха най-голямата аудитория в Софийския университет за да потърсят отговор за решението на Конституционния съд от неговия председател проф. Димитър Токушев, който изнасяше лекция там. Впоследствие тази група, назовава себе си „Ранобудните студенти“, окупира Ректората на Софийския университет с основно искане – оставка на правителството и предсрочни избори. Ректоратът на най-големия университет в България остана окупиран за три седмици. В подкрепа на студентите застанаха редица преподаватели. В други университети в страната също започнаха подобни акции на окупация, които обаче се изразява единствено в епизодични случаи на заемане на аудитории и прекъсване на лекции в тях.

Съветът на ректорите на висшите учебни заведения осъди действията на студентите, като излезе с позиция, че уважава правото на протест на всеки, но не и методите на окупация, които възпрепятстват учебния процес. В подобен тон беше и разпространената декларация на Академическия съвет на Софийския университет.

Пикът на новата протестна вълна беше на 11-12 ноември, когато парламентът отново бе блокиран. Група от протестиращи направи неуспешен опит да разбие загражденията пред парламента. Опозицията обвини управлява-

щите в прояви на полицейско насилие над протестиращите, което категорично беше отречено от министъра на вътрешните работи. Цветлин Йовчев посочи още, че в МВР е имало данни за предварително подготвяно нахлуване в парламента, което органите на реда не са допуснали.

След тези събития от ГЕРБ обявиха, че ще направят протестен митинг в Пловдив на 16 ноември и призоваха техните членове и симпатизанти от цялата страна да се включат в проявата. По същото време БСП и ДПС организираха контрамитинг в подкрепа на правителството в София, в който взеха участие десетки хиляди техни привърженици.

Една от най-сериозните теми, определяща развитието на политическата ситуация в страната в последното тримесечие на годината, бе засиленият миграционен поток към България. Към края на месец ноември в страната са влезли над 11 хил. бежанци и нелегални имигранти. Бежанската вълна засили страховете в обществото и доведе до надигане на националистически и ксенофобски настроения. Няколко инцидента, свързани с грабеж с опит за убийство и нападения над български граждани от чужденци в центъра на София, предизвикаха ответни реакции от националистически групи, които започнаха да преследват и бият имигранти. Партии като „Атака“ и ВМРО на Красимир Каракачанов, организираха митинги и шествия по улиците на столицата, призовавайки за затваряне на границата с Турция и експулсиране на всички нелегални имигранти.

Бежанската вълна от Сирия е ново предизвикателство за страната. Това наложи правителството да вземе спешни мерки, с цел ограничаване на мигра-

ционния поток. България започна двустранни разговори с Турция с цел подобряване охраната на общата граница между двете държави. Поставен бе и въпросът за необходимостта от споразумение за реадмисия между Турция и ЕС, което се очаква да бъде сключено през декември 2013 г. България получи финансова помощ от редица европейски държави, а така също и от европейския фонд за бежанците.

Сериозен проблем се оказаха опитите на правителството да осигури допълнителни сгради, в които да настанява бежанците и нелегалните имигранти. За такива се използват изоставени бивши поделения на българската армия в различни места на територията на страната. Това обаче срещна съпротивата на местното население. Така например решението на правителството да настани близо 1000 бежанци в Телиш, Плевенска област, доведе до протести сред местните жители, които блокираха пътища в района на бившото военно поделение там. Такива протести имаше и на други места в страната и това на практика затрудни работата на правителството по осигуряване на допълнителни условия за настаняване на бежанците.

Редица правозащитни организации в страната отправиха критики към управляващите за лошите условия, в които се настаняват бежанците. Причините за това са няколко, между които формалните обстоятелства свързани с големия наплив от имигранти, слабата подготвеност и липсата на административен капацитет на Държавна агенция за бежанците. Въпреки че нейния щат бе увеличен с близо 50%, трудностите пред агенцията продължават да стоят на дневен ред.

С цел ограничаване на имигрантския поток, влизащ през т.нар. „зелена граница“, правителството реши да започне изграждане на защитно-преградно съоръжение с телена мрежа по подобие на Гърция. Става дума за 30 километрова пресечена местност по границата с Турция, трудна за охрана поради планинския ѝ характер. В тази част на границата на практика минава целия имигрантски поток, насочван там от организирани групи каналджии. Съоръжението трябва да бъде изградено до два месеца. Правителството предприе и друга мярка - командирова допълнителен брой полицаи по охрана на границата в този участък.

Кризата, предизвикана от бежанската вълна, засили призивите на партиите от целия политически спектър към президента с искане за свикване на Консултативния съвет за национална сигурност (КСНС), за да бъде обсъден въпросът на най-високо политическо ниво. Президентът Плевнелиев дълго бавеше вземането на такова решение, което стана повод за засилване на критиките към него. Въпреки това КСНС бе свикан на 20 ноември и на него бяха обсъдени мерките, свързани с бежанската вълна. На заседанието на консултативния орган, съгласно закона присъстват министър-председателят, членове на правителството, председателят на Народното събрание, представители на парламентарните групи, както и представители на службите за сигурност.

За разлика от предишното заседание на съвета, което завърши скандално, заради поведението на лидера на „Атака“ Волен Сидеров, това протече при конструктивен диалог. На заседанието на съвета бе обсъдена и политическата ситуация в страната, вследствие

продължаващите протести. Резултатът от КСНС бе постигането на общо становище, подкрепено единодушно от всички членове на съвета.

В становището бяха осъдени опитите за насаждане на омраза към бежанците и проявите на ксенофобия. Посочено бе още, че гражданите имат конституционно гарантирано право на протест, който обаче трябва да се провежда в рамките на закона. Декларирано бе също така, че плуралистичната многопартийна система стои в основата на демокрацията и това не бива да бъде поставяно под съмнение от никого. По отношение на бежанците КСНС задължава правителството да работи по начертания от него план и да го актуализира периодично с отчети.

Заседанието на КСНС бе първият опит от месеци за възстановяване на диалога между основните политически сили в страната. Постигането на консенсус показва, че когато става дума за националните интереси и търсенето на общи решения, такъв диалог е възможен. Доказателство за това е и общата декларация, с която излязоха президентът Плевнелиев и министър-председателят Орешарски, осъждаща зачестилите прояви на ксенофобия в страната. Въпреки тези примери за диалог и единомислие, острата политическа конфронтация между партиите и институциите не е отминала и ще продължи да бъде основно предизвикателство за страната в следващите месеци.

В началото на октомври ГЕРБ внесе втория вот на недоверие към правителството. Мотив за вота бе създаденото ново министерство на инвестиционно проектиране, което според партията не функционира и по този начин са забавени редица инфраструктурни про-

екти. Очаквано вотът на недоверие не успя да мине. Първоначално от ГЕРБ обявиха, че ще внасят поредица от подобни вотове, но впоследствие се отказаха от тази идея.

И това тримесечие енергетиката бе във фокуса на публичното внимание. Премиерът Орешарски за пореден път заяви, че проектът за изграждането на АЕЦ „Белене“ може да бъде подновен, ако се докаже, че е икономически изгоден за страната.

Министърът на икономиката и енергетиката Драгомир Стойнев бе на посещение в САЩ, където води разговори в „Уестингхаус“ за изграждане на 7 реактор в АЕЦ „Козлодуй“. Стойнев заяви, че технологията, която предлага американската компания е най-модерната от гледна точка на сигурността.

Друг основен енергиен проект, като Южен поток обаче, е поставен под въпрос, след като в началото на декември Европейската комисия излезе с позиция, че двустранните междуправителствени споразумения на редица държави-членки на ЕС с Русия са в противоречие с европейското законодателство. Затова тези страни, в това число и България, трябва да поискат от Русия предоговаряне на споразуменията.

В началото на декември Народното събрание гласува държавния бюджет за следващата година. Планира се ръст на постъпленията от данъчни приходи в размер на 1,5 млрд. лв. повече в сравнение с 2013 г. Този ефект трябва да дойде най-вече от косвените данъци, като заложените допълнително 600 млн. лв. от ДДС и 250 млн. лв. от акцизи. От финансовото министерство залагат на 1.8% ръст на БВП през 2014 г. 1.8% е очакваната инфлация. Според повечето икономисти обаче правителствената

прогноза е доста оптимистична – на пример очакванията на ЕК са за 1.5% ръст на БВП догодина, Уникредит Булбанк пък очаква 1.3 %.

Иновация в бюджета за следващата година е създаването на фонд за проектно финансиране на стойност от 500 млн. лв., наречен: публична инвестиционна програма “Растеж и устойчиво развитие на регионите”.

Финансовият министър Петър Чобанов обясни, че фондът ще отпуска до 15 млн. лв. за общински проекти и до 30 млн. лв. за проекти на министерствата. Класирането им ще се извършва от междуведомствен съвет с участието на министри и представители на сдружението на общините.

Предвижда се и въвеждането на необлагаем минимум за доходи от трудови правоотношения до размера на минималната работна заплата. Някои икономисти и работодателски организации определиха подобно решение като вредно, тъй като ще увеличи сивата икономика и е първа крачка в посока на промяна на плоския данък.

2. Състояние и развитие на партийната система

2.1. Тенденции в парламентарно представените политически партии

2.1.1. ГЕРБ

И през изминалите месеци ГЕРБ продължи с тактиката си да проваля някои от заседанията на Народното събрание, като парламентарната група не се регистрираше. От партията заявяваха, че задължение на мнозинството е да осигурява кворума в пленарна зала. Въпреки тези случаи ГЕРБ постепенно започнаха да възприемат ролята си на парламен-

тарна опозиция, като противодействаха на мнозинството чрез политически аргументи и участите в дебатите.

В парламента беше създадена временна анкетна комисия, която отново ще се занимава със случая с изтеклите разговори по т.нар. случай „Мишо Бирата“. Скандалът избухна в началото на 2011 г., когато в публичното пространство се появиха разговори, записани със специални разузнавателни средства между Бойко Борисов и тогавашния шеф на Агенция „Митници“ Ваньо Танов, в които се говори за прекратяване на митническа проверка в бирената фабрика на Михаил Михов.

Този случай отново ще бъде проверяван от прокуратурата, въпреки че през 2011 г. тя прекрати разследването и не се стигна до внасяне на обвинителен акт срещу длъжностни лица. Главният прокурор Сотир Цацаров заяви, че отново ще бъдат разпитани замесените в разговорите лица, тъй като досъдебното производство е подновено. От ГЕРБ окачествиха това като политическа поръчка на опозицията, тъй като според тях този казус е решен и е било доказано, че разговорите са манипулирани.

Прокуратурата повдигна трето обвинение на Цветан Цветанов – този път за длъжностно присвояване в големи размери. Според обвинението бившият вътрешен министър е ощетил държавата с 50 хил. лв. от бюджета на МВР. Парите са били изплатени неправомерно като обезщетение за освобождаването на бившия шеф на ГДБОП във Велико Търново Орлин Тодоров.

В края на ноември бе даден ход на съдебното дело срещу Цветанов за това, че е отказал да подпише прилагането на специални разузнавател-

ни средства срещу споменатия Орлин Тодоров. Третото обвинение, по което тече досъдебно производство срещу зам.-председателят на ГЕРБ, по думите на главния прокурор, скоро ще влезе в съда. Става дума за неупражнен контрол, в резултат, на което са извършвани незаконните подслушвания. Сотир Цацаров заяви, че незаконно са подслушвани над 800 номера. Цветанов отхвърля обвиненията срещу себе си и ги определя като политическа репресия.

В началото на декември депутатът от ГЕРБ Георги Марков напусна парламентарната група на партията и стана независим народен представител. Това е първият случай на подобно напускане за ГЕРБ. Марков заяви, че е стигнал до това решение в знак на несъгласие с авторитарния стил на управление на парламентарната група и превръщането на депутатите от партията в статични изпълнители на партийни поръчения. Марков е на мнение, че ако ГЕРБ продължи с този стил на ръководство, партията може да загуби и други депутати. Той сподели още, че в бъдеще ще гласува по съвест, като не е изключено да подкрепя законодателни инициативи и решения на управляващите, когато те са разумни. От ръководството на ГЕРБ заявиха, че не са били уведомени предварително за напускането му. Марков бе призован от своите съпартийци да напусне парламента, а не да остане като независим народен представител. На въпрос от журналисти дали от ГЕРБ очакват Марков да бъде последван и от други депутати от партията, зам.-председателят на парламентарната група Красимир Велчев заяви, че „това няма да е чак такава изненада“.

2.1.2. БСП

Във вътрешнополитически план основните усилия, които направи БСП, бяха насочени към запазване на властта и парламентарната подкрепа за правителството. Въпреки протестите и опитите на опозицията в лицето на ГЕРБ да блокират работата на парламента, парламентарната група на „Коалиция за България“ остана единна.

Като цяло протестите срещу управлението сплотиха електората на БСП и вече трети месец партията продължава да бъде първа политическа сила, според всички социологически проучвания. Този резултат се дължи не толкова на увеличаване на подкрепата за БСП, колкото на намаляването на електоралния потенциал на ГЕРБ.

Отношенията между БСП и ДПС остават стабилни, въпреки че се наблюдават случаи на напрежение в структури на БСП по отношение на назначения, свързани с ДПС. Заговори се дори и нуждата от изработване на коалиционно споразумение между двете партии. Това остава засега обаче само идея, за която намекна Янаки Стоилов в свое интервю. Йордан Цонев от ДПС заяви, че подобна идея не е обсъждана официално между двете партии.

Общинската структура на БСП в кърджалийската община Кирково не е съгласна с кадровата политика на правителството в районите със смесено население. Поради тази причина общинският зам.-председател Димитър Манчев е подал оставка от всички партийни постове, но тя не е била приета. Според Манчев водената от кабинета кадрова политика „дава много власт на ДПС“, а националното ръководство на БСП „е в тежка обвързаност с движението“. Манчев заяви, че драстично е

нарушен балансът при кадрване в област Кърджали и в регионалните служби. Той обвини Сергей Станишев за „реверанса“ към ДПС.

И през това тримесечие бившият президент Георги Първанов продължи обиколката си в страната и да организира дискуссионни клубове, в които да бъдат въввлечени широк кръг от граждани. Ръководството на БСП разглежда тази инициатива на Първанов като опит за създаване на нова лява партия или като желание от негова страна за лидерския пост в партията, нещо, което засега бившият президент отрича.

Първанов за пореден път заяви, че е необходимо ново ръководство на БСП, което да „събере подкрепата на всички различни позиции и да консолидира ляво мислещите“. Той обаче изрази скептицизъм, че това ще се случи, ако БСП се ръководи от Сергей Станишев. Бившият президент подчерта, че, ако ръководството на партията не осъзнае нуждата от неизбежна промяна, ще отиде в „ъгъла на политическата сцена“. Според него БСП върви по пътя на Иван Костов и на СДС. Ако партията не пререосмисли своята политика „лявото пространство със сигурност ще потърси други решения и те ще са извън монопола на една партия“.

Първанов заяви, че БСП са загубили последните парламентарни избори и разкритикува партията за „безпринципния компромис“, който са направили с „Атака“ в името на властта.

Подкрепата на „Атака“ за правителството продължават да влияят негативно на международния имидж на БСП и на нейния лидер. Като лидер на Партията на европейските социалисти Станишев продължава да бъде критикуван за отношенията с „Атака“, не само в стра-

ната, но и в Европа. От БСП продължават да настояват, че „Атака“ не участва в правителството и не го подкрепя.

2.1.3. ДПС

В началото на ноември ДПС бе разтърсено от скандал, свързан със зам.-председателя на ДПС и зам. председател на Народното събрание Христо Бисеров, на когото прокуратурата повдигна обвинения за пране на пари.

Случаят „Бисеров“ започна след като пред медиите бе обявено, че той е подал оставка като депутат и зам.-председател на партията и същевременно напуска политиката. Първоначалната информация разпространена от лидера на ДПС Лютви Местан бе, че Бисеров е взел това решение по лични причини. На въпроси на журналисти към депутати от ДПС за повече информация, те показваха изненада и заявяваха, че не знаят причините за оставката.

Няколко дни по-късно прокуратурата излезе с информация, че е получен сигнал от Държавна агенция „Национална сигурност“ за парични преводи от сметки на Бисеров в швейцарски банки към сметки на доведения му син – Ивайло Главинков. Става дума за суми, които не са декларирани пред Сметната палата в България.

В средата на ноември прокуратурата повдигна обвинение на Бисеров за пране на пари и деклариране на неверни данни пред Сметната палата. Наложена му е мярка за неотклонение парична гаранция от 25 хиляди лева, както и забрана да напуска страната. Бисеров е обвинен, че през 2012 г. в декларацията си пред Сметната палата не е посочил, че има сметки в Швейцария. Обвинението в пране на пари се дължи на извършени финансови операции в размер

на близо 315 хиляди долара и 117 хиляди евро, за които, според прокуратурата, Бисеров е знаел, че са придобити по престъпен начин. На Ивайло Главинков е повдигнато обвинение, че е участвал в изпирането на тези суми.

Засега Бисеров отказва да направи коментар пред медиите във връзка с повдигнатите му обвинения. От ръководството на ДПС също се въздържат от обяснения по случая. Лютви Местан направи опит за разграничение от Христо Бисеров, като заяви, че тук става дума „не за политика, която засяга ДПС“, а за действията на „една персона“ и казус, който сега е в „полето на съдебната власт“.

В публичното пространство усилено започна да се коментира тезата, че Бисеров е подал оставка предварително, поради изтичане на информация от службите към Ахмед Доган. За да минимизира скандала за партията Доган е принудил Бисеров да се оттегли. Тази теза беше развита и от опозицията в лицето на ГЕРБ. Лютви Местан категорично отрече, че двамата с Доган са знаели предварително за обвиненията към Бисеров.

По настояване на ГЕРБ беше създадена временна парламентарна анкетна комисия по случая „Бисеров“. Предложението беше подкрепено от ДПС, откъдето заявиха, че няма от какво да се притесняват като партия по този казус и държат на неговото изясняване.

На мястото на Бисеров като зам.-председател на Народното събрание бе назначен Алиосман Имамов от ДПС, а на мястото му като шеф на Правната комисия в парламента – Четин Казак.

Повдигането на обвинения на една от най-влиятелните фигури в ДПС и в българската политика изобщо, на този

етап не се отразява на партията. Ръководството на ДПС успя да тушира скандала и насочи разговора по темата на принципна основа. Развита бе тезата, че настоящата власт е доказала, че не разпъва „политически чадър“ за никого и политиците, които са част от управляващото мнозинство не са изключение. Освен това Лютви Местан повдигна въпроса за необходимостта от публичното оповестяване на всички сметки на политици чрез разкриване на банковата тайна, като този проблем, според него, трябва да бъде решен на европейско ниво в рамките на ЕС.

Във вътрешно-политически план на няколко пъти ръководството на ДПС изрази своята твърда и категорична подкрепа за кабинета на Орешарски, а Лютви Местан дори определи настоящото правителство като „най-силното правителство“ от началото на демократичните промени досега.

2.1.4 „Атака“

Бежанската вълна през последните два месеца се превърна в основна тема, артикулирана от „Атака“. От партията на Сидеров видяха, че това е добра възможност за извличане на тяснопартийни дивиденди и повишаване на тяхната популярност. Ако само допреди два месеца социологическите проучвания показваха траен спад в подкрепата за „Атака“, то в края на ноември почти всички основни агенции представиха резултати, в които се вижда се, че макар и минимално на този етап, доверието в партията расте.

Волен Сидеров започна обиколка в редица градове в Югоизточна България, в които бяха организирани протестни митинги срещу бежанците и нелегалните имигранти. Сидеров призова

правителството да затвори границата и да бъдат експулсирани всички нелегални имигранти. Според него бежанската вълна е заплаха за националната сигурност на страната, най-вече поради опасността от навлизане на територията на България на радикални ислямисти.

Партийната телевизия на Атака „Алфа ТВ“ дори започна системна кампания, насочена срещу бежанците чрез организирането на десетки дискуссионни предавания, които пропагандират „заплахата от бежанците“.

Сидеров се обяви за отзоваването на Кристалина Георгиева като еврокомисар, тъй като според него тя до този момент не е направила нищо за осигуряване на финансова подкрепа от ЕС за бежанците в България.

И през тези месеци „Атака“ подкрепяше правителството при гласуванията на редица закони. Партията не подкрепи и внесените от ГЕРБ вотове на недоверие към правителството, като при тях депутатите от „Атака“ гласуваха с „въздържал се“. Същевременно на няколко пъти Сидеров разкритикува министъра на вътрешните работи Цветлин Йовчев, за това, че полицията не действа достатъчно твърдо по отношение на протестите. Лидерът на „Атака“ е на мнение, че протестите са незаконни и платени от олигарси близки до ГЕРБ и Реформаторския блок, и че МВР трябва да стигне до организаторите, които пращат ултраси и провокатори да предизвикват безредици и насилие.

2.2. Извънпарламентарни политически партии

2.2.1. Реформаторски блок

Социологическите проучвания показват, че поне засега при предсрочни

парламентарни избори „реформаторите“ ще влязат в Народното събрание. Същевременно обаче се наблюдава известен спад в подкрепата за партиите от Блока. Причините за това се дължат, от една страна на прекалено големите идейни различия на партиите, а от друга, на невъзможността да се излъчат разпознаваеми политически послания. Вътрешно-партийните лидерски противоборства, неизменна слабост на десните партии през последните 10 години, е основно предизвикателство пред консолидацията им.

Не случайно „Зелените“ напуснаха Реформаторския блок. Причините за това са идейните различия между партиите. „Зелените“ се обявиха срещу подписването на коалиционно споразумение за общо явяване на изборите за ЕП и заявиха, че ще участват самостоятелно на тях. Друга причина за напускането, която остана встрани от публичното внимание, са все по-силните опити за доминация от страна на „България на гражданите“ начело с Меглена Кунева и изтласкване на по-малките партии на заден план.

На свое заседание във Велико Търново, проведено в началото на ноември, бе взето решение Реформаторският блок да участва в бъдещи избори като коалиция с активното участие на създаващите се граждански съвети към формацията. Според председателя на ДСБ Радан Кънев, новият политически съюз ще бъде дългосрочен. Той уточни, че предстои да се оформят условията на коалиционното споразумение и принципът, по който ще бъдат съставени бъдещите листи.

В началото на декември Реформаторският блок излезе с декларация, представяща техните виждания за из-

лизане от кризата в страната. В нея се посочва, че политическата система се нуждае от дълбока промяна и първа стъпка към това е оставката на правителството. Реформаторите предлагат спешни промени в Изборния кодекс, разпускане на Народното събрание и провеждане на предсрочни избори - не по-късно от изборите за ЕП през май 2014 г. Те считат, че след изборите трябва да бъде съставено реформаторско правителство с ограничен мандат, което да работи по важни и неотложни решения за подобряване на живота на гражданите, оптимизиране на дейността на държавните институции и прилагане на ефективни мерки за борба с корупцията. Според Реформаторския блок "бъдещото правителство трябва да установи справедливи отношения между банките и кредитополучателите, нормален бизнес климат, ограничаване на монополите, благоприятни условия за съживяване на малкия и средния бизнес, нови работни места и повишаване на доходите". Последната стъпка, която предлагат реформаторите, е провеждането на широк обществен и политически дебат за конституционни промени, който да завърши с решение за свикване на Велико народно събрание и приемане на нова конституция.

3. Общественото мнение

Проучване на агенция „Галъп“ на електоралните нагласи за месец ноември показва, че БСП има преднина пред ГЕРБ. За социалистите биха гласували – 21,4% от избирателите, а за бившите управляващи – 18,1%. С трети резултат са Реформаторския блок – 6,7%, следвани от ДПС – 5,9%. След първоначалния спад в подкрепата за Атака, тенденция, която се

наблюдаваше след изборите, през ноември националистите получават – 2,4%.

Доверието към институциите в страната продължава да намалява. Правителството и Народното събрание са с критични прагове на доверие. Едва 26% от избирателите имат доверие в правителството, а 65% - нямат. Наблюдава се и тенденция на растящо недоверие към президента. Президентът Росен Плевнелиев получава 30% одобрение и 53 % - неодобрение. Доверието към премиера Орешарски продължава да спада – 27% от гражданите го подкрепят, а 57% - не.

Лидерите на основните партии също са с изключително ниско доверие, изразяващо се в подкрепата само на най-верните им привърженици. Сергей Станишев е одобряван от 24% от избирателите, Бойко Борисов от 21%, Лютви Местан от 9%, Волен Сидеров – 4%, Меглена Кунева – 10%. За разлика от тях бившият президент Георги Първанов продължава да бъде с високо доверие - 31% от избирателите изпитват симпатии към него като политик.

Изследване на социологическа агенция „Медиана“ показва засилените страхове и опасения в обществото в резултат на бежанската вълна. 33% от анкетиранията са на мнение, че в страната не трябва да се допускат бежанци и нелегални имигранти, а 20 % считат, че те трябва да бъдат изгонени. Според 78% от участниците в проучването България е прекалено бедна държава, за да може да си позволи да издържа бежанци. 42% са на мнение, че бежанците трябва да стоят затворени в центровете за настаняване.

Засилването на ксенофобските настроения в страната са показателни от данните в проучването. Те сочат че

15% от гражданите одобряват нападенията над имигранти. Същевременно голямото мнозинство от хората показват съпричастност и солидарност към бежанците. 65% от българите смятат, че това са хора изпаднали в беда, които се нуждаят от помощ и закрила и осигуряване на нормални условия на живот.

4. Основни изводи и прогнози

1. Политическата ситуация в страната продължава да бъде напрегната. Диалогът между управляващи и опозиция е все така изострен и конфронтационен. Въпреки това правителството успя да устои на протестната вълна и на този етап укрепи своите позиции. Затихването на протестите доведоха до постепенна нормализация на обстановката в страната.

Отношенията между президента и правителство продължават да бъдат сложни и вероятно тази тенденция ще се запази в краткосрочен и средносрочен план. Основното предизвикателство пред кабинета продължава да бъде крехката парламентарна подкрепа и слабото обществено доверие в него.

Кризата с бежанската вълна отправя допълнително предизвикателство към страната, най-вече поради опасността от нарастване на ксенофобията и изостряне на социалното напрежение.

2. ГЕРБ продължава да губи обществена подкрепа. Непоследователните действия на партията като опозиция водят до все по-голямо отдръпване на гласоподаватели от нея. Предизвикателство пред партията е дали ще успее да запази целостта на парламентарната си група. Напускането на депутата Георги Марков може да бъде последвано и от други народни представители, ко-

ето още повече ще наруши единството в партията.

На този етап формацията „БАСТА“ около Мирослав Найденов и Емил Димитров не създава заплаха за отцепване на електорат от ГЕРБ. Десните избиратели обаче са разколебани в подкрепата си за ГЕРБ и ще продължат да търсят други политически субекти, към които да насочат своята подкрепа.

3. Протестите доведоха до консолидация на електората на БСП. В момента според проучванията партията е първа политическа сила, макар и с малка преднина пред ГЕРБ. Въпреки вътрешнопартийните критики към Станишев от различни групи в партията, загубили позиции през последните години, ръководството на БСП и нейната парламентарна група стоят твърдо зад своя лидер.

Георги Първанов продължава да бъде един от политиците в страната с най-високо доверие. Неговата активност напоследък показва, че не е изключено той да се опита отново да се превърне във водещ политически фактор в средите на левицата.

4. Скандалът с повдигнатите обвинения на Христо Бисеров от прокуратурата и напускането му на политиката не доведоха до съществени трусове в ДПС. Партията успя да тушира скандала и остави развитието по този казус в полето на правораздавателната система.

За ДПС основен приоритет остава стабилността на правителството. Партията е насочила всички свои усилия в утвърждаване на позициите си във властта.

5. Бежанската вълна към България засили позициите на „Атака“. Партията засили популистката си реторика, виждайки в кризата с бежанците и нелегалните имигранти възможност за извличане на тясно-партийни ди-

виденти. Сидеров започна масирана кампания срещу бежанците, възползвайки се от страховете в обществото. „Атака“ се обяви за затваряне на границата с Турция и за прогонване на нелегалните имигранти от страната. Ако бежанската вълна към България продължи, подкрепата за „Атака“ вероятно ще нарасне.

6. Отношенията в Реформаторския блок продължават да бъдат сложни. Напускането на партията на „Зелените“ показва, че партиите в блока все още не са изяснили напълно своите бъдещи коалиционни действия. Идейните различия между партиите в Реформаторския блок

са значими. Това, което ги обединява е желанието за бързи предсрочни парламентарни избори.

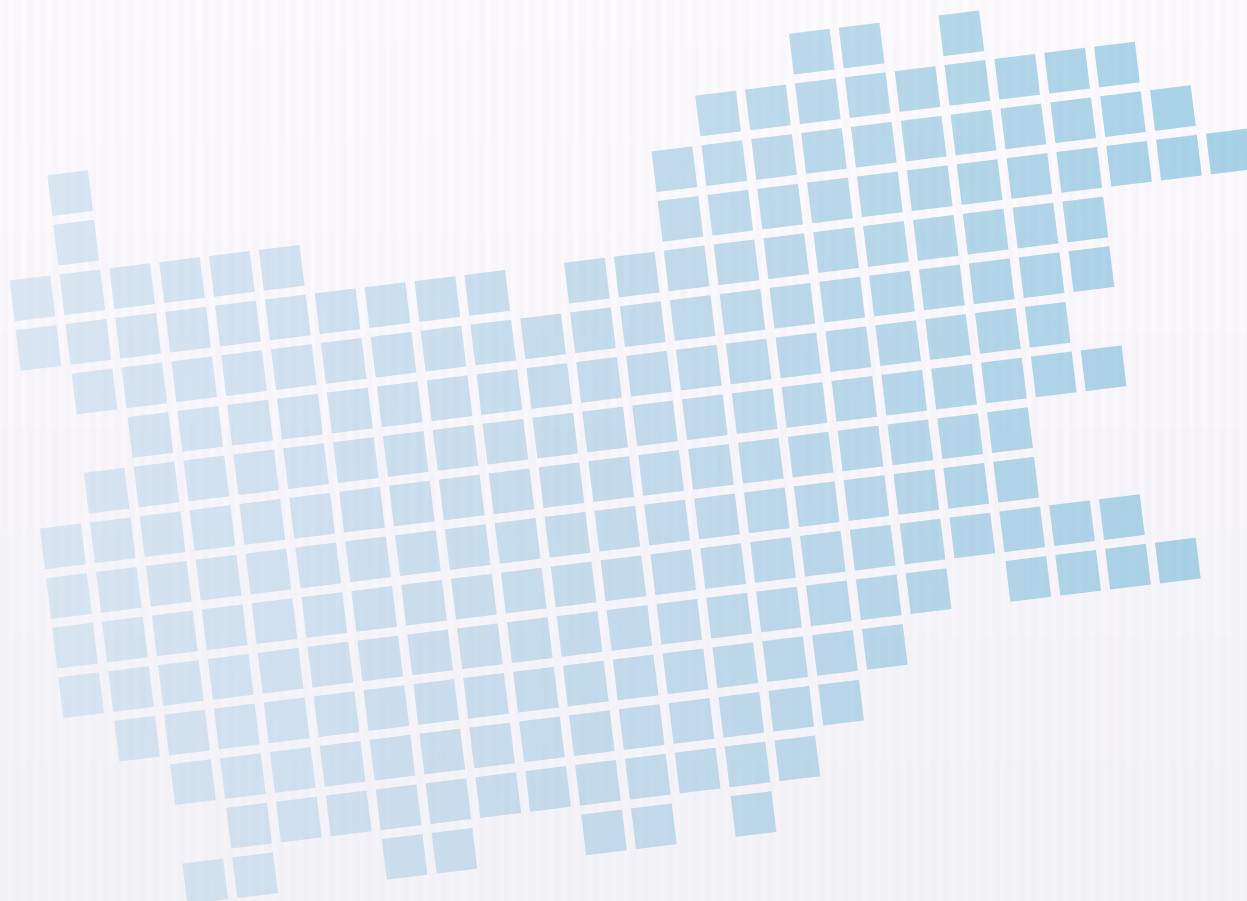
Лидерските амбиции на председателите на отделните партии са едно от предизвикателствата пред успешната консолидация на Реформаторския блок. Отношението към ГЕРБ също остава неясно. Сигналите за бъдещо сътрудничество с бившите управляващи продължават да бъдат противоречиви.

Първият сериозен тест пред Реформаторски блок ще бъде готвеното коалиционно споразумение и механизмите, по които ще се взимат политическите решения в него.

За редактора:

Професор, доктор на философските науки, Георги Карасимеонов е преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, директор е на Института за политически и правни изследвания и главен редактор на списание „Политически изследвания“. От 1991 до 1998 г. е председател на Българската асоциация за политически науки.

Контакт: ipls@dir.bg



Издател

Фондация Фридрих Еберт
Бюро България
ул. Княз Борис I 97
1000 София, България
Отговорен редактор:
Регине Шуберт, директор

Заявки

e-mail: office@fes.bg

Използването с търговска цел на всички издадени от Фондация Фридрих Еберт (ФФЕ) публикации не е позволено без писменото съгласие на ФФЕ.

Всички текстове са достъпни онлайн

www.fes.bg

Мненията, изразени в тази публикация, принадлежат на автора/авторите и не отразяват непременно позицията на Фондация Фридрих Еберт.